

3.

UC NYE

Ἐπὶ μαρμάρου λευκοῦ ἐγχωρίου, ἔχοντος μῆκος μέν, ὡς ὁρίζεται, ἡμικυκλικόν, κατὰ τὸ ἄνω μέρος 58 ὑψεκτομέτρων, πλάτος δὲ 30 καὶ πᾶχος 16, καὶ ἀποτελοῦντος τὴν κορωνίδα μεγάλης πλακός, ὡς δυνατόμεθα νὰ εἰκάσωμεν, τρεῖς εἰσι τετράγωνοι ἔκκοι- λάνσεις χωριζόμεναι ὑπὸ γραμμωτῶν μικρῶν διαστημάτων. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἀναγέγλυται νέος ἐν face, γυμνός, κρατῶν διὰ τῆς ἀνυψωμένης ἀριστερᾶς χειρὸς κέρας Ἀμαλθείας καὶ φέρον ὀπισθεν ὑπὲρ τοῦς ὤμους πτέρυγας· ἡ δεξιὰ αὐτοῦ χεὶρ λείπει ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος, ὡς ἐπίσης καὶ ὁλόκληρος ὁ δεξιὸς ποῦς. Ἐν τῇ δευτέρᾳ, γυνὴ ἐστὶ ἐν face, μὲ ποδὴν ἱμάτιον πολὺπτυχον καὶ μὲ πέπλον τεταμμένον ἄνω καὶ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν, οὗτινος κρατεῖ τὰς ἄκρας διὰ τῶν δύο χειρῶν ἐκατέρωθεν· ἔχει κατὰ τὴν λοξὴν τὴν στάσιν τοῦ σώματος καὶ φαίνεται ὡς χορεύουσα· ὑπερθεὶς τῶν ὤμων διακρίνονται πτερύγια (;). Ἐν τῇ τρίτῃ τέλος, νέος ἐστὶ κατὰ μέτωπον ἔχων τὴν δεξιάν χεῖρα τεταμμένην ὑπὸ τὴν κεφαλὴν, ὡς νὰ ἐπακουμβῇ· γυμνός κατὰ τὰ ἄλλα μέρη, φέρει χιτῶνα, ὅστις καλύπτων μόνον τοὺς μηρούς καὶ μέρος ἐλάχιστον τῆς ἡθης ἀνέρχεται πρὸς τὸν δεξιὸν ὤμον, ἐξ οὗ φέρεται ὀπισθεν, ἔχει ἐπίσης λοξὴν τὴν διεύθυνσιν τοῦ σώματος καὶ φαίνεται ὅτι στήριζεται πον διὰ τοῦ κορμοῦ· ἡ δεξιὰ αὐτοῦ χεὶρ λείπει ἀπὸ τοῦ ἡμίδεως τοῦ βραχίονος, πλαγίως δὲ καὶ πρὸ αὐτοῦ διακρίνεται στελεχος ὑψηλοῦ δένδρου. Ἡ λέξις NYE εὐδιάκριτος εὗρηται κάτωθι τοῦ μεσαίου τετραγώνου· ἐπίσης διακρίνονται καὶ τὰ δύο UC τελευταῖα στοιχεία τοῦ πρώτου. Ἡ ἐργασία δὲν παρουσιάζει μεγάλην λεπτότητα, εὗρεθῃ δὲ τὸ μάγμαρον εἰς ἀγρὸν τῆς πόλεως κατὰ τὴν θέσιν Λιμπόνι.

4.

ARISTIDES VIXIT
ANNOS XXV

ANDIA · E · EVRR

... N ... FECE · R · V ·

Ταύτην ἀντεγράψαμεν εὐρόντες κατ' αὐτὰς ἐν τῇ κρήνῃ τοῦ χωρίου Δραγωμή, δύο ὥρας ἀπέχοντος ἐντεῦθεν, παρὰ τὴν ἐκκλησίαν· πολλὰ στοιχεία, ὡς καὶ ὁλόκληρος ἡ τελευταία σειρά ἐφθάρησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς πλύσεως τῶν τραχέων ἐνδυμάτων τῶν χωρικῶν. Κεῖται ἐπὶ λευκοῦ ἐγχωρίου μαρμάρου, οὗτινος τὸ ὁριζόμενον μῆκος 50 ὑψεκτομέτρα ἐστὶ, τὸ πλάτος 42 καὶ τὸ πᾶχος 15. Ὡς μοὶ διηγήθησαν, μετνήχθη ἐνταῦθα ἐκ τῶν ἀγρῶν τοῦ χωρίου τῶν κειμένων ὑπὸ τὸ πρὸς Ν μικρὸν πελασγικὸν φρούριον, ἐνθα τάφου ἀρχαῖοι διακρίνονται τῇ δεκάκειδς καὶ σαρκοφάγος τις ἀπλοῦς, καὶ ὁ δὲ λα κοινῶς καλούμενος, λελαξευμένος ἐντὸς ὀγκώδους λίθου παρὰ τὴν ὁδόν, ὃν καὶ ἡμεῖς εἶδομεν ἐπ' ἐσχάτων. Τὸ μέρος τοῦτο ὅπερ ἐστὶν ὁμαλὸν καὶ φέρεται καὶ καταφανῆ ἔχνη ἀρχαίας οἰκίδεως, λέγεται ὑπὸ τῶν Ἀλδανῶν χωρικῶν ἀλδανοπροφῆρτος ἀγορέ· ἰδῶς ἐνταῦθα ἦν ἡ ἀγορὰ τῆς ἀγνώστου πόλεως,

πιθανὸν δὲ τῆς ἀρχαίας Εὐροίας, ἥς ἡ θέσις διαφόρως τίθεται καθ' ὅλην τὴν Θεσπρωτικὴν παράλιον λωρίδα, ἀπὸ Γλυκῆς μέχρι Βουθρωτοῦ καὶ εἰς τὰς Μολοσδικὰς ἐτι χώρας τὰ Ἰωάννινα, τὴν Βελλᾶν, μετακινουμένη καὶ αὕτη, ὡς αἱ πλείοται ἡπειρωτικαὶ πόλεις, ἵτις ὅμως ἐνταῦθα μεταξὺ Δραγωμῆς καὶ Γλυκῆς δέον νὰ τεθῇ ἀμετακινήτως, ὡς προδεχῶς θέλομεν ἀποδείξει τοῦτο, καθ' ἃ ἐλπίζομεν.

Παραμυθία, 2 Δεκεμβρίου 1892.

Δ. Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΑΝΣ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς τέχνης.*

... Ὁ πρωτογενὴς ἄνθρωπος συστήσας οἰκογένειαν, ἐδικέθη ὅπως προφυλάξῃ ταύτην ἀπὸ τῶν φυσικῶν στοιχείων, ἐπομένως ἐκτίσεν οἶκον, ἐλθὼν δὲ μετὰ τῶν ὁμοίων του εἰς κοινωνίαν, ἐσχηνάτισε τὰς πόλεις, τὰς ὁποίας, ὅπως προφυλάξῃ ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ὁμοίων του, περιέβαλε δὲ ἰσχυροῦ τείχους. — Ἰδὼν κύκλῳ αὐτοῦ καὶ σχηματίζας ἰδέαν ὑπάρξεως ἀνωτέρας αὐτοῦ δυνάμεως δημιουργήσας ἅπαντα τὸν περὶ αὐτὸν κόσμον, ἰδρυσεν τὴν θρησκείαν καὶ ἐπομένως ἠκολούθησε ναόν, ἐνθ' ἐλάτρευε τὸ ἀνώτατον ὄν, τὸν Θεὸν αὐτοῦ. — Ἀποδίδων δὲ τιμὰς τῷ ἀποθνήσκοντι συγγενεῖ ἢ φίλῳ αὐτοῦ ἀνήγειρε τάφον.

Τοιοιουτρόπως, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος σχηματίζας οἰκογένειαν, κοινωνίαν καὶ θρησκείαν, ἐκ τούτων δὲ καὶ ἐκ τῆς κλιματολογικῆς φύσεως τοῦ τόπου ἐνθ' ἡμέμενεν, αὐξήσας τὰς φυσικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν εὐφύϊαν αὐτοῦ πρὸς ἐξέυρεσιν καὶ πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν του τούτων, διὰ τῆς τέχνης.

Ἄρα τὸ πρῶτον ἐλατήριον τῆς γεννήσεως τῆς τέχνης ἦτο ἡ ἀνάγκη.

Ἐπομένως τὰ ἔργα τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ἀναγόνται εἰς τὴν βάνανσον ἢ χειρονακτικὴν τέχνην.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως κατασκευάζων τὰ βάνανσα ταῦτα ἔργα, ἐκοινεῖτο μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως ἀπαιτουμένων, μὴ εὐρίσκων, ὅμως ταῦτα ἐπαρκῆ καὶ πρὸς πλήρωσιν τῶν πρὸς τέρψιν αἰσθητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, ἤρξατο ποικίλλων ταῦτα διὰ διαφόρων μορφῶν, ἀπομιμούμενος τὴν φύσιν, ἀποδεικνύων τοιοιουτρόπως διὰ τούτων τὴν τῆς καλλαισθησίας ἰδιοφύϊαν αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων καταφαίνεται ὅτι, πρῶτον μὲν ἡ τέχνη, γεννηθεῖσα ταῦτοχρόνως μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἀνετράφη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀναπτύξεως, ὥστε ἐλλογικῶς ὁ νοῦς ἡμῶν ἐν τῇ παραβολῇ τῶν ἀρχαϊκῶν ἐργαλείων καὶ μηχανημάτων τοῦ πρωτογενοῦς ἀνθρώπου, χάριν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, πρὸς ἐκεῖνα τῶν τοῦ σήμερον, τοῦ 19ου αἰῶνος.

* Δι' αὐτῆς ἐκδομένη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Σολόγῳ, ἐξ ἧς ἀπεσπάρθησαν οἱ πρόλογοι.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπερνικήσας ἅπαντα τὰ ἐμπόδια καθυπέταξεν εἰς τὴν εὐφύιαν αὐτοῦ ἀπάσας τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως καὶ ἐγένετο κύριος τῆς γῆς, καταστήσας ὑπηρετάς αὐτοῦ, τὴν θερμότητα, τὸν μαγνητισμὸν καὶ τὸν ἠλεκτρισμὸν.

Δεύτερον δὲ ἡ Καλλιτεχνία, γεννηθεῖσα ταυτοχρόνως μετὰ τῆς συναίσθησεως τῶν ἠθικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων, διέτρεξεν ἅπαντα τὰ σταδία αὐτῆς, πλεϊότερον δὲ παντὸς ἐτέρου ἔθνους ἐν Ἑλλάδι μόνῃ ἐννοηθεῖσα καὶ καλλιεργηθεῖσα ἐν αὐτῇ ὑψώθη εἰς τὸ μέγιστον σημεῖον αὐτῆς ἐπὶ τῆς Περικλείου ἐποχῆς, ὁπότε ἐκ διαφόρων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν αἰτιῶν, ἤρξατο φθίνουσα, μέχρις οὗ ἀπολέσασθαι τὰς αὐτῆς δυνάμεις, ὡς ὁ ἐν τῷ γηροκομίῳ ἀναίσθητος καὶ πλήρης πλῆγῶν ἀπόμαχος, ἀπέθανεν ἐν τῇ βυζαντινῇ τέχνῃ.

Ἀποθνήσκουσα ὅμως, ἀφήκε κληροδοτήματα ἀθάνατα τοῖς ἐπιγιγνομένοις, οἵτινες τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν ἀνέπτυξαν τὴν τῆς ἀναγεννήσεως τέχνην, τὴν σημερινήν, ἥτις ὅμως παραβλαβένῃ πρὸς τὴν Περικλείου, εἶνε ὡς τὰ ἐκ τοῦ πηλοῦ, ἐξ ἀρχαρίου μαθητοῦ κατασκευαζόμενα προπλάσματα πρὸς τὰ ἀθάνατα ἔργα τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους.

Ἐκθέσαντες ἥδη ἐν περιλήψει τὰ περὶ γενέσεως τῆς τέχνης, ἐρχόμεθα νῦν νὰ ἐξετάσωμεν δύο ἕτερα ἔτι ζητήματα, τὰ ἐξῆς·

Αὐν Ἡ τέχνη ἐγεννήθη ἰδίᾳ ἐν ἐκάστῳ λαῷ; ἢ γεννηθεῖσα καὶ ἀναπτύχθη ἐν ἐνὶ μόνῳ μετεδόθη ὑπὸ τούτου εἰς ἅπαντας τοὺς πρώτους λαοὺς διὰ τῆς συγκοινωνίας; — καὶ

Βον Πῶς ἀνεπτύχθη καὶ προώδευσεν ἡ τέχνη αὕτη παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσι.

Συγκρίνοντες τὰ παλαιοντολογικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα τῆς τέχνης τῶν δύο κόσμων, καὶ παρατηροῦντες τὴν καταπληκτικὴν ὁμοιότητα ἐν ταῖς βάσεσιν αὐτῶν, δύο ὑποθέσεις δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς τέχνης.

Ἡ ὅτι, μιᾶς πρωτογενοῦς οἰκογενείας καὶ ἐπομένως ἐνὸς λαοῦ κατ' ἀρχὰς ὑπάρξαντος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, αὐξήσαντος δὲ καὶ διασκορπισθέντος δι' ἀποικιῶν, ἡ αὕτη ἀρχικὴ τέχνη παρηκολούθησεν ἅπαντας τοὺς ἐν ταῖς ἀποικίαις αὐτῶν, σχηματίζοντας κατόπιν, καὶ ἀναλόγως τῆς κλιματολογικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου εἰς ὃν ἐφίκισαν, τοὺς διαφόρους ρυθμοὺς τῆς τέχνης, τοὺς δεικνύοντας ἥδη τὴν αὐτὴν ἀρχικὴν βᾶσιν καὶ καταπληκτικὴν ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν ὁμοιότητα,

Ἡ ὅτι, πολλοὶ πρωτογενεῖς λαοὶ κατ' ἀρχὰς ἐν διαφόροις μέρεσι τῆς οἰκουμένης ὑπάρχοντες, ὑποκειμενοὶ δὲ, ὡς λογικὰ ζῶα, εἰς τὰς αὐτὰς φυσικὰς ἀνάγκας, ἐπενόησαν τὰ αὐτὰ ὁχεδὸν χειρονακτικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ πρῶτα ἔργα τῆς τέχνης, ὧν τινων τὴν ὁμοιότητα σήμερον ἡ παλαιοντολογία καὶ ἀρχαιολογία παρυσιάζουσιν ἡμῖν ἐξ ὧν τῶν μερῶν τῆς οἰκουμένης.

Διότι ἂν λάβωμεν εἰς σύγκρισιν τὰ μνημεῖα τοῦ Μεξικοῦ, Αἰγύπτου, Ἑλλάδος, Μικρᾶς Ἀσίας, Ἰνδιῶν, Κίνας καὶ Ἰαπωνίας, θὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι οἱ κατασκευάσαντες ταῦτα λαοὶ, ἐπὶ τῶν αὐτῶν κανόνων τῆς τέχνης φαίνεται ὅτι ἐβασίσθησαν.

Ἡ ὁμοιότης δὲ τῶν μνημείων τούτων οὐδὲν ὁλως

φαίνεται ἐκπληκτοῦσα ἡμᾶς ὡς πρὸς τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης τοῦ παλαιοῦ κόσμου, διότι ἐκ τῆς γνωστῆς ἥδη συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν λαῶν τοῦ κόσμου τούτου ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπῆλθεν αὕτη.

Τὸ ἐκπληκτικὸν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης ἐστὶν ἡ ὁμοιότης τῶν τοῦ νέου κόσμου μνημείων μετὰ τῶν τοῦ παλαιοῦ, διότι μὴ ὑπαρχούσης πρὸ τοῦ Κολόμβου οὐδεμιᾶς συγκοινωνίας τῶν δύο κόσμων κατὰ τὰ φαινόμενα ἥδη, πῶς προῆλθεν ἡ ὁμοιότης αὕτη;

Βεβαίως οὐχὶ ἐξ ἀπλῆς συμπτώσεως, ἀλλ' ἐξ ἐπιδράσεως καὶ μνησέως προελθοῦσης ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς, ἐπομένως διὰ τούτου ἀποδείκνυται ὅτι ὑπῆρξε συγκοινωνία τῶν λαῶν τούτων πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου ἀνακαλύψεως τοῦ νέου κόσμου.

Ἄρα ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω ὑποθέσεων, ἢ τε πρώτῃ, ἢτοι ὅτι ἐκ μιᾶς μόνης πρωτογενείας προῆλθεν ἅπας ὁ πολιτισμὸς καὶ αἱ τέχναι, βασιζομένη ἐπὶ τῆς γενικῆς ὁμοιότητος τῶν μνημείων τῆς τέχνης καὶ ἐπὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς, καὶ ἡ δευτέρα, ἢτοι ἂν, ἐκ πολλῶν ἀνθρώπων γεννηθέντων εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς, προῆλθεν ὁ αὐτὸς πολιτισμὸς, βασιζομένη ἐπὶ τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης τῆς Παλαιοντολογίας καὶ Ἀρχαιολογίας, διατελοῦσι μέχρι σήμερον ἄλτοι παρὰ τοῖς σοφοῖς.

Τοῦ συμπεράσματος ὅμως ἀμφοτέρων τούτων τῶν ὑποθέσεων ὄντος τοῦ αὐτοῦ, δηλ. ὅτι, ὅπως ὑπάρχει ἡ καταπληκτικὴ ὁμοιότης τῆς τέχνης παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς, καὶ τοῖς ἀντικειμένοις ἐστὶ, τῆς τέχνης ταύτης βασιζομένης ἐπὶ ἰδίῳ κανόνων, ἔπεται ὅτι αὕτη παρήχθη καὶ μετεδόθη εἰς ἅπαντας τοὺς λαοὺς τῶν δύο κόσμων ἐκ τῆς αὐτῆς ἐστίας.

Οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων τῶν περὶ τέχνης γραψάντων, θεωροῦσιν ὡς κυρίαν πηγὴν τοῦ τε πολιτισμοῦ καὶ τῶν τεχνῶν τὴν Αἰγύπτου, τοῦτο δὲ καὶ ὁ πρῶτος τῆς ἀρχαιότητος ἱστορικὸς Ἡρόδοτος ἀναφέρει.

Ἄλλ' ὁ λαὸς ὁ εἰς τὸ μέγιστον σημεῖον τῆς τελειότητος ἀνυψώσας τὴν τε φιλοσοφίαν καὶ τὰς τέχνας, ὁ ἐλλήνικος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λάβῃ παρ' ἄλλου τὰς ἀρχὰς τῆς τέχνης, τέχνης βασιζομένης ἐπὶ τῶν κανόνων τῆς καλαισθησίας, οὓς μόνον οἱ Ἕλληνες ἀντελήθησαν καὶ ἠδυνήθησαν νὰ παραστήσωσιν ἐν πάσῃ τελειότητι. Ἐπομένως ἐκ τοῦ τέλους κρίνοντες τὴν ἀρχὴν λέγομεν, ὅτι ἐν τῷ ἐλληνικῷ κατ' ἀρχὰς λαῷ ἐγεννήθη, ἀνετράφη καὶ ἠνδρώθη ἡ τέχνη, ὁπότερα τῆς ὁποίας μεταδοθέντα διὰ τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ πνεύματος τούτων εἰς ἅπαντας τοὺς λαοὺς ἐπέφερον τὴν παρὰ τοῖς λαοῖς τούτοις ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων ρυθμῶν τῆς τέχνης.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ παρούσα μελέτη, σκοπὸν ἔχει τὴν ἀπλὴν ἐξιτόρησιν τῆς περιόδου τῆς τέχνης παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς, καὶ οὐχὶ ἀνάπτυξιν θεωρούν, ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, δι' ἣν πλεῖστα ἐπιχειρήματα ἐδχημάτισα, ἐκ τῆς συγκριτικῆς μελέτης ἐπὶ τε τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ τῶν μνημείων τῆς τέχνης, ἃ μέλλω ὁδονοῦν νὰ δημοσιεύσω, ἀρχομαι τοῦ δευτέρου ζητήματος περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς τέχνης παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς, ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων, ἀκολουθῶν τὴν αὐτὴν σειράν τῶν περὶ τέχνης γραψάντων νεωτέρων.

Ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, ἕκαστον ἔθνος διαμορφῶσι τὸν ρυθμὸν τῆς ἰδίας αὐτοῦ τέχνης, ἢ ἂν ἐξώθεν ἐδέξατο αὐτὴν μετασκευάζει κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ ἢ κατὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ κλίματος εἰς ὃ κατοικεῖ.

Ἐπομένως ὁ αἰγύπτιος ζῶν ἐν θερμότητι καὶ ἀδένδρῳ τόπῳ κατεσκεύαζε τὸ πρῶτον τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐν ὑπογείοις σύριγξι, κατόπιν δὲ δημιουργῶν ἐργαλεῖα κατάλληλα, ἀναλόγως τῶν πλεονασμάτων ἀναγκῶν αὐτοῦ ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους κτίσας οἰκίαν ἐξ ὀγκωδῶν μονολίθων, ἣν ἐκάλυψε διὰ στέγης ὀριζοντίου, ἅτε μὴ φοβούμενος τὰς ἐκ τῶν βροχῶν προσβολάς, ἕνεκα τοῦ ξηροῦ καὶ ἀρχμῶδους κλίματος τῆς χώρας αὐτοῦ.

Ὅθεν τὸ τεχνικὸν ἔθνικόν αἶσθημα, διατυπωθὲν κατὰ τὰς ἀνάγκας ταύτας τοῦ κλίματος καὶ ἐπηρεασθὲν ὑπὸ τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν, παρήγαγεν ιδιόρρυθμὸν τινα ἀρχιτεκτονικὴν, συνδέουσάν τὸ ἀφελές μετὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς, ἀρχιτεκνονικὴν διαμείνανσαν σχεδὸν ἐντελῶς ἀμετάβλητον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ἀσκήσεως αὐτῆς, οὐδὲν ἀπολέσανσαν ἐκ τῆς ἐαυτῆς εὐρυθμίας ἕνεκα τῶν διαφόρων περιπετειῶν ἃς ὑπέστη ἡ Αἴγυπτος ἐκ τῆς εἰσβολῆς ξένων λαῶν, μέχρις οὗ διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ νέας κατακτιήσεως, ἐξέλιπε πᾶν ἔχνος τοῦ ἀρχαίου αἰγυπτιακοῦ βίου.

Κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ρυθμοῦ τούτου οἱ Αἰγύπτιοι καλλιτέχναι, ἐπηρεαζόμενοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθεισῶν φυσικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀναγκῶν, ἤρξαντο κατασκευάζοντες τὰ οἰκοδομήματα αὐτῶν, μιμούμενοι τὰ διάφορα περὶ αὐτοὺς σχήματα τῆς φύσεως, βασιζόντες ταῦτα ἐπὶ τύπων ὠρισμένων ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἱερέων.

Ἐκ τῶν τριῶν εἰδικῶν τεχνῶν, τῶν παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἀναπτυχθεισῶν, πρώτη φαίνεται ἡ ἀρχιτεκτονική, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως οἰκοδομῶν, ὧν ἡ τοιχοδομία συνέκειτο ἐκ μεγάλων λίθων λείως λελαξευμένων, παχυτάτων καὶ μάλιστα κατὰ τὴν βάσιν, πρὸς τὰ ἄνω δὲ ἡμιοῦντο, διὰ τῆς κλίσεως μόνον τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ἐνῶ ἡ ἐσωτερικὴ ἠγείρετο σχεδὸν κάθετος, ὅπερ καθίστα τὸν αἰγύπτιον τοῖχον ἀπροσφόρωτατον εἰς ἐναρμονίους συνθέσεις.

Ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν Αἰγυπτίων κατατάσσονται, οἱ ὀβελίσκοι οἱ πρὸ τῶν πυλώνων τῶν μεγάλων οἰκοδομῶν ἰσάμενοι καὶ οἱ τάφοι, ὧν τινῶν δύο εἶδη ὑπάρχον, οἱ λελαξευμένοι ἐπὶ βράχων ὀρθῶν καὶ οἱ ὀγκοδομημένοι ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας. Ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις αἰγυπτιακοῖς τάφοις κατατάσσονται καὶ αἱ πυραμίδες, τὰ γιγαντιαῖα ἐκεῖνα οἰκοδομήματα, ὧν ἡ ἀνέγερσις κρύπτεται εἰς τὰ σκότη τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος.

Ἀπαντα ταῦτα τὰ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα ἐκοιμῶντο πλουσιώτατα δι' ἀναγλύφων καὶ ἱερογλύφων ὠζόντων τὰ παμποικίλα αὐτῶν χρώματα, μέχρι σήμερον.

Π. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ
ἀρχιτέκτων.

(Ἀκολουθεῖ)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΕΤΑΙΟΣ

Πρὸς τί ἡ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου μέλαινα σημαία ἐπὶ τοῦ ἀετώματος αὐτοῦ πενθήμως ἱνυατίζει; Λάτρις τῆς θείας τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμης, σέμνωμα τῆς ἱατρικῆς Σχολῆς ἀσπλάγχχνος ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ λειμῶνος ἀρπάζεται καὶ μάρτυς εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου καταπίπτει, ἢ δ' ἑλληνικὴ ἐπιστήμη καὶ νεότης νέαν πνευματικὴν ὁρφάνειαν ὑφίσταται. Ὁρφάνην ἐπιδεικνύει τὴν πένθιμον αὐτοῦ ὕψιν τὸ Δημοτικὸν νοσοκομεῖον, ἐν ᾧ ἡ ἱατρικὴ νεότης σοφὰ ἦντλῆσε τὰ διδάγματα σπουδαίου κλάδου τῆς ἱατρικῆς. Εἰς τῶν ὀλιγίστων ἀστέρων, οὓς δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἑλληνικὸν ἐπιστημονικὸν στερέωμα—οἶμοι!—διὰ παντὸς ἐσδέσθην. Ὁ Θεόδωρος Ἀρεταῖος ἀπέθανε! Διὰ βραχέων δὲ θέλομεν σκιαγραφῆσαι ὁποῖον ἄνδρα ἀπώλεσε τὸ ὄσμιον Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον.

Ὁ Θεόδωρος Ἀρεταῖος ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1829, τὰς δ' ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς διήνυσεν ἐν Ἀθήναις.

Φοιτήσας ἐν ἀρχῇ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ, μετέβη εἰς μετὰ τριετὴ ἀκρόασιν τῶν τῆς ἱατρικῆς σχολῆς μαθημάτων πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ τῷ 1851 εἰς Βερολίνον, ἔνθα μετὰ λαμπράς σπουδὰς ἀναγορεύεται διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς. Ἐκεῖθεν δὲ μεταβαίνει εἰς Βιέννην καὶ Παρίσιους πρὸς εὐρύτεραν μόρφωσιν, ὁπόθεν τῷ 1856 κατέρχεται εἰς Ἑλλάδα ἐπιστημονικώτατα καθηρησιμῆς. Ὑποστάς δὲ καὶ τὰς ἐν τῷ ἱατροδυσεδρίῳ πρακτικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις διορίζεται ἱατρός εὐθύς ἅμα τῇ συστάσει τῆς Ἀστυκλινικῆς ἐν αὐτῇ, τὰ μάλιστα ἐργασθεῖς πρὸς ἐδραίωσιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ—καὶ διδακτικοῦ—τούτου ιδρύματος. Τῷ δὲ 1863 διορίζεται καθηγητὴς τῆς καλλιτεχνικῆς ἀνατομίας ἐν τῇ πολυτεχνικῇ σχολῇ, διδάξας ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1866. Ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ τῷ 1863 διορίζεται ὑφηγητὴς τῆς χειρουργικῆς, κατὰ δὲ τὸν Μάρτιον τοῦ 1864 προάγεται εἰς ἑκτακτον καθηγητὴν τοῦ αὐτοῦ μαθήματος, ὅπερ ἐπὶ ἐξαιτίαν ἐδίδασκε, γενόμενος κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1870 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς παθολογίας καὶ χειρουργικῆς κλινικῆς. Ἀπὸ πολλῶν δ' ἔτων διηύθυνε τὴν χειρουργικὴν κλινικὴν τοῦ δημοτικοῦ νοσοκομείου ἡ Ἐλπίς, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ἐκτελῶν μετὰ πρωτοφανοῦς δεξιότητος καὶ ἀξιοθαυμάστου ταχύτητος τὰς σπουδαιότατας τῶν ἐγχειρήσεων.

Κατὰ τὰ ἔτη 1860 καὶ 1861 ἐξέδιδε τὸ περιοδικὸν «ὁ Ἀσκληπιός», ὄργανον τῆς ἐν Ἀθήναις ἱατρικῆς ἐταιρίας, ἐν ᾧ πολλὰς πραγματείας ἐδημοσίευσε, καί: «Ἐκθεσὶν τοῦ κατὰ τὴν 9 φεβρουαρίου 1858 ἐν Κορίνθῳ καὶ τοῖς πέριξ συμβάντος σεισμοῦ καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ». «Περὶ ἡλεκτροακουστικῆς ἐφηρμοσμένης εἰς χειρουργικὰς ἐγχειρήσεις». Ἡ χειρουργικὴ παρ' Ἑλλήσιν—Ἰσχαίμος Ἀγωνίη καὶ πολλὰς ἄλλας.

Διετέλεσε δὲ μέλος πολλῶν ἱατρικῶν ἐταιριῶν καὶ ἄλλων φιλολογικῶν σωματείων, ὑπὲρ ὧν ἐιργάζετο πρῦτανις δ' ἐξελέγη κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1879—1880, ὁπότε ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐξεφώνησε τῇ